

Árvvus adnon sámedikki áirasat,

Vuohččan háliidan giitit iežan jienasteddjiid ja din sámedikki áراسiid luohttámušas. Earenoamáš giittus gullá mu doarjjajovkui vuoiŋŋalaš ja politihkalaš doarjagis, ja buot dan baggus, man lehpet bargan min oktasaš politihka ovdii. Háliidan maid giitit buot sámedikki válggaide oasi váldán evttohasaid ja jienasteddjiid. Sii buohkat leat dahkan vejolažžan demokratiija ollašuvvama. Giittán ovddeš sámedikki ja sámedikki bargiid sámiid beroštumiid ovddideamis ja sápmelaččaid buorin dahkkon barggus. Háliidan maid cealkit giitosa sámiid sámedikki guhkesáigásaš ságadoallái Pekka Aikioi su sámedikki ja sápmelaččaid buorin bargan ánssolaš barggus.

Munnje alcesan sámi politihka šattai oahpisin juo mánnávuođa ruovttus. Muittán mánnávuođastan hui bures go bearrašiin guldaleimmet rádios sámi ságaid, mat bohte dušše okte vahkus ja dušše diibmobeale hávil. Dáin sáddagiin ja dan maŋŋelaš bearraša gaskavuođa ságastallamiin gilvojuvvui munnje sámipolitihka siepman. Áhččán lei hui áŋgiris sámi áššiid ovddideaddji ja bealušteaddji ja háhppehiihan son ovddasteaddjinnai sámi parlameanttas, mii lei ovdal sámedikki. Mu váhnemat leat maid movttiidahttán mu vuodjit sámi áššiid ovddos ja háhkat skuvlejumi sámi áššiid ovddos doalvumii. Dánnai dihte lean hui giitevaš dán luohttámušdoaimmas ja munnje lea hui stuora gudni mun lean válljejuvvon eanemus árvvus adnojuvvon sámi bargui Suomas. Vikkan bargat buot, ahte lean din luohttámuša árvosaš ja vikkán čuovvovaš njealji jagi áigge deavdit munnje biddjon vuordámušaid ovttas dinguin demokrátalaččat.

Ilus sáhtán fuomážit, ahte sámediggi lea ođasnuvvan ja earenoamaš duhtavaš lean das, ahte nuoraid buolvva ja nissonolbmuid ovddastusa oassi lea loktanan ná mearkkašahttin sámedikkis. Earenoamážit dáin joavkkuin vuordán olu sámedikki dásseárvo- ja ovttaveardásašvuohtaplána ráhkadeamis, jos sámediggi evttohusan mielde dakkára mearrida ráhkadit.

Buorit olbmot. Dán sámedikki áigodagas sámediggi galgá doaimmastis vástidit nuppástuvvi servodaga hástalusaide. Suomas lea ođastuvvon vuodđoláhka, ja suomelaš hálddahušvuogádat lea ovddiiduvvon parlamentáralaččabun ja váldi lea sirdojuvvon riikabeivviide. Maiddái presideantta doaibmaáigodagat leat ráddjejuvvon guovtti áigodahkii. Buot áššiin mii eat dárbbat váldit málle sámi orgánaid olggobealde, muhto buot buorit geavadat, maiguin sáhttit ovddidit sámedikki barggu demokrátalaččabun ja rabasin galget váldojuvvot vuostá. Okta sámedikki deháleamos bargguin šaddá leat ovddidit sámedikki doaimma rabasin ja nu ahte dat čájeha olggosguvlui ovddastit nu

bures go fal vejolaš. Dát gáibida válldi biđgema sámedikki dievasčoakkámii, buot sámedikki orgánaidda ja sámedikki virgeolbmuid gaskavuodas. Dán sámedikkiáigodagas šaddat vástidit hui stuora hástalusaid. Sámiid eananomastangažaldat, ILO-sohapamuša ratifiseren ja davviriikkalaš sámi soahpamuš bohtet dán dámedikki giedahallamii, válmmaštallamii ja mearrideapmái. Ná viiddes ja mearkkašahtti áššiin galget buot lávdegottiid ja válggain välljejuvnon sápmelaš ovddasteddjiid jietna ja oaidnu beassat oidnosii ja gullosii. Boadánai evttohit, ahte sámediggeovddasteaddjit váldojuvvojit mielde juo áššiid válmmaštallanmuttos mearrádusaid dahkamii.

Sámedikki bargun lea ollašuhttit Suoma áidna álgoálbmoga kulturiešstivrema. Go mii dán vuodjit ja ollašuhttit, de mii eat sáhte vuojuolvvat sušše beroštumiid bearráigeahččamii ja ráhkadusaid duvdimii, muhto mii fertet leat fárus oba sámiiguovllus sápmelaččaid árgabeaivvis.

Gudnejahtton sámediggeáirasat. Dán vássi áigodagas mii galgat earenoamážit atnit ávvira boahpteáiggisteamet dehege sámimánáin ja –nuorain sihke historjjásttámet ja dálázisttámet, boarrásit sámi álbmogis. Dát ii dárkkut dušše ruhtajuolludanpolitihka, muhto iežamet barggu ovddideami nu, ahte sáhttit duvdat sápmelaččaid sin eallima álgomuttos ja leat veahkkin aktiivvalaš boarisvuoda duvdimis.

Buorit ustibat. Sápmelašvuolta soaitá leat stuorimus hástalusas ovddas. Sápmelaččaid ruovttuguovllu fárendáhpa ja sámi giellalága váilevaš ollašuvvan leat min árvvus atnin sápmelašvuoda uhkit. Sámediggi galgá vuolgat das, ahte dat bálvala buot sápmelaččaid dásseárvosaččat buot Suomas hubmon sámegeielaid mielde. Ja sámedikki vuosttaš ovddasvástádus lea maid bearráigeahččat ja gáibidit sápmelaččaid gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama. Mii galgat bargat smágiela ovdadáistaleaddjin, eatge sáhte sirdit ovddasvástádusa gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvamis dušše ovtatskas sápmelaččaid hárduid nala. Sámiid ruovttuguovlu ferte sealluhuvvot ealasin. Mii galgat doaimmasteamet bastit duvdat, ovddidit ja ráhkadit dakkár vejolašvuodaid, ahte sáhttit ovddidit guovllu ealáhusaid ja fitnodateallima sámi vuolggasajiin. Mii eat oaččo vuollánit dasa, ahte min kultuvra ja luondduriggodagat buorringeavahuvvojit guovddásjodiheami vuollásažžan, muhto mii fertet oažžut ja galgat bastit dáhkidit dan, ahte stuora oassi fitnodatdoaimmas báhcci bohtosis báhcá sámiiguovllu sápmelaččaide.

Buorit olbmot. Sámi kultuvrra okta muvraeđgi lea sápmelaš boazodoallu. Doaimmasteamet mii galgat gáibidit ja bidjat eaktun ahte boazodoalloláhka rievdaduvvo nu, ahte dat dovda sámi boazodoalu ja addá buoret eavttuid dan ovddideapmái. Muhto sámi kultuvrras leat earáge muvraeđggit, odđasat ja árbevirolaččat, maid galgá doarjut liikká dásseárvosaččat. Mii galgat dáhkidit eavttuid dasa, ahte turisma- ja ealáhusdoaibma mii atná ávkki sámi kultuvrras, ovddidit sápmelaččat.

Sámediggeáirasat. Dál mii galgat ovttas álggahit sámedikki politihkalaš barggu stivrema ja bargama. Lagašáigge doaibmaorgánamet čoakkámiin ja seminárain mii galgat ovttas mearridit makkár politihka háliidit ovttas bargat dán válgaáigodaga áigge. Mii galgat ásahit lávdegotti, dievasčoakkáma ja čállingotti bargui ulbmiliid maid viggat deavdit. Mii galgat muitit man dihte mii bargat dán barggu ja bargat buot sámi álbmoga buorin. Gáibidehket dán eará sámediggeáirasiin, gáibidehket dán eanet sámedikki bargiin ja buot eanemus dii galgabehtet gáibidit dán alddineattet. Atnot midjiide addojun válldi vásttolaččat ja vuoiggalat.

Gudnejahtton sámediggeáirasat ja sámedikki bargit. Čuovvovaš njealji jagi áigge mii galgat dustet servodaga ja sápmelaččaid ovdanbuktin hástalusaid ja galgat gárgehit doaibmakultuvrramet dustet dáid dárbbuid. Dát gáibida sihke bargiin ja sámediggelahtuin innovatiivavuođa, áššiide vuojuolvvama, ánggastusa ja válmmašvuođa earáhuhttit iežaset bargovugiid. Min ulbmil lea oktasaš, dahkat sámedikkis sápmelaččaid bálvaleaddji ja sápmelaččaid beroštumiid goziheaddji rabas ja demokrátalaš lágádusa. Sávan buohkaide midjiide sámediggelahtuide lihku, menestumi, jierpmi ja viisodaga go mii bargat sápmelaččaid beroštumiid bearráigeahččin ja vuoigatvuođaid vuoddjin.